

Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis

Dokumentplassering:

1.1.1.7.4-50

Godkjent dato:

30.04.2026

Revideres innen:

30.04.2029

Sist endret:

05.05.2026

Versjon:

1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

ENDRING FRA FORRIGE VERSJON: Dokument som ligger bak veiledende plan i DIPS Arena. Lokaltilpasset SSHF i samarbeid på tvers. Kunnskapsgrunnlag fra VV og SSHF.

Utarbeidet av: VVFH/Bærum Sykehus, gynekologisk avdeling

Dokument ID: 111360 **Versjon:** [1.0]

Lokaltilpasset plan fra Veste Viken med nytt kunnskapsgrunnlag gjort på SSHF

Fagansvarlig SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK

Oppdatert dato: januar 2026

Oppdatert kunnskapsgrunnlag dato: januar 2026

FUNKSJONSOMRÅDER (FO)

1	Kommunikasjon/sanser	5	Eliminasjon	9	Seksualitet/reproduksjon
2	Kunnskap/utvikling/psykisk	6	Hud/vev/sår	10	Sosialt/planlegging av utskrivning
3	Åndedrett/sirkulasjon	7	Aktivitet/funksjonsstatus	11	Åndelig/kulturelt/livsstil
4	Ernæring/væske/elektrolyttbalanse	8	Smerter/søvn/hvile/velvære	12	Annet/legedelegerte aktiviteter

FO	SCT	Sykepleiediagnose	SCT	Mål og intervensjon	Spesifiser	Frekvens/situasjon	Referanse
4	444673007	Hyperemesis (svangerskapskvalme)	1616100020103	Redusert kvalme			
			1217125005	Vurdering av kvalme			1,7,8,9,10
				SUKK score	Reg. I MV	Hyperemesis gravidarum - Prosedyre SSHF	
			733849003	Sørge for rolige omgivelser		Tilrettelegge omgivelsene (Spesifiser) Enerom hvis mulig	
4			408882007	Håndtering av kvalmebehandling			1,7,8,9,10

Utarbeidet av:
Vestre Viken: Lokaltilpasset
SSHF: Sinem Dila Ufacik,
fagsykepleier 3C SSK

Fagansvarlig:
Sinem Dila Ufacik,
fagsykepleier 3C SSK

Verifisert av:
[]

Godkjent av:
Mikkel Peter Høiberg

Dok.nr:
D62167

Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00
------------------------------	--	---	------------------------------	--------------------------------------	-------------------

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

			477561000202108	Administrere kvalmestillende		Som forordnet Fast og ved behov	
			103744005	Administrere væske intravenøst		2-3 L per døgn	
			386495004	Håndtering av oppkast		Reg. Frekvens og mengde i MV	
6		Infeksjonsrisiko relatert til venøst tilgang (spesifiser)	1141721007	Ingen sykehuservvert komplikasjon			
			423687009	Stell av perifert venekateter			
				PVK: ek-sshf.sikt.sykehuspartner.no/docs/pub/dok17589.pdf			
			722440006	Håndtering av sentralt venekateter (SVK)			
				PICC-line-bruksområde, observasjon og stell-SSHF 31339	Stell av innstikksted 1x uke Skifte av overtrykksventil. Alltid etter TPN og Blod. Sist skiftet ventil: (...)	Sist stell: (...) Neste Stell: (...)	
4	129845004	Risiko for lavt næringsinntak Relatert til hyperemesis	8943002	Vektøkning			
4			1156885001	Næringsinntak i samsvar med behov			
			1145522009	Bedret ernæringsstatus			
			386374005	Ernæringsovervåking			
			17831000202103	Kostregistrering			
			307818003	Overvåking av vekt	Hver 2.dag		
4			386372009	Håndtering av ernæring			2,3,4,5, 11,12
			278541000202107	Tilbud om ønske kost	Hyppige små måltider		
			18629005	Administrasjon av legemidler -Syrenøytraliserende	Relatert til sur oppstøtt/halsbrann		

Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00
------------------------------	--	---	------------------------------	--------------------------------------	-------------------

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

			709543002	Administrasjon av vitamin	Tiamin/pabrinex		
4			709763007	Samarbeid med ernæringsfysiolog -Obs reernæringsyndrom.	Ernæring - Reernæring - Forebygging av reernæringsyndrom - voksne - SSHF		2,3,4,5, 11,12
4	1909020 06	Væskeubalanse Relatert til elektrolytter	249480002	Tilfredsstillende elektrolyttbalanse			
4			430147008	Vurdering av respons på væske- og elektrolyttbehandling			2,3,4,5, 11,12
			39655006	Undersøkelse av blodprøver	1. Profil: hyperemesis gravidarum 2-3 dag elektrolyttovervåking		
5			167217005	Undersøkelse av urin	Registrere Ketoner i urin /daglig		
			(Kode)	Forebygging av væskeubalanse			
			(Kode)	Måling av væskeinntak	Føre drikkeliste	Registrere i MV hver vakt	
4			113148007	Oppmuntring til drikke	Tilby drikke		2,3,4,5, 11,12
4			47451004	Administrering av elektrolytter		Som fordnet	
			(Kode)	Overvåking av vitale tegn			
3,4			304495004	Overvåking av vitale tegn / Bruk ONEWS	ONEWS: Obstetric Norwegian Early Warning Score System. Føde/barsel SSHF	V/behov	11,12
5	1296910 05	Risiko for obstipasjon Relatert til lite mobilitet og lite matinntak	162089003	Normal avføring			
5			713115004	Forebygging av obstipasjon			11,12
				Administrasjon av laksantia		Som forordnet	
7	8297100 5	Nedsatt mobilitet	154110002021 01	Tilfredsstillende aktivitetsnivå			

Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00
------------------------------	--	---	------------------------------	--------------------------------------	-------------------

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

		Relatert til tretthet					
7			710122006	Fremming av fysisk mobilitet	Motivere til egeninnsats		11,12
3			709510001	Vurdering av risiko for sykdom	Blodpropp, emboli		
			182764009	Antikoagulasjonsbehandling		Som forordnet	
5	2891280 02	Vansker med å utføre munnhygiene Relatert til utmattelse	289124000	I stand til å utføre munnhygiene			
			175210002021 02	Vurdering av munnhule			
				Munstell, minne på å pusse tenner	Morgen/kveld		
2, 1 1	1297130 02	Risiko for makteløshet Relatert til hyperemesis	225909006	I stand til mestring			
1			182110002021 06	Tverrfaglig arbeid			6, 11, 12
			497571000202 109	Henvisning til sosionom	Klarere hjemmesituasjon- behov for sosionom		
			110410002021 08	Støttesamtale med helsepersonale	Tilby samtale - Sykehusprest ved behov		
10	Kode kommer	Behov for å planlegge utreise Relatert til hjemreise	430567009	Klar for utskrivelse			
10			385722003	Planlegging av utskrivelse			
			709755006	Samarbeid med lege	Sett opp kontrolltime Tilse at pasienten har fått resepter	Videre væskebehandli ng regi av gyn pol	
			445283009	Utlevering av informasjonsmateriell	Ekstrem svangerskapskvalme(hyper emesis) – Pasientinformasjon 37302		
10			287881000202 108	Vurdering av utstyrsbehov	Behandlingshjelpemidler		

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis			Side: 5 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

				Elektronisk bestilling av behandlingshjelpemidler og forbruksmateriell til BHM SSHF	BHM- Utlån av behandlingshjelpemidler og utlevering av forbruksmateriell til hjemmeboende pasienter i SSHF		
				Bestillingsliste PICcline/,CVK/VAP /subcutan infusjon fra behandlingshjelpemidler 57464			

Referanser

1. [eHåndbok - Kjemoterapiindusert kvalme og oppkast - medikamentell behandling](#) (oppdatert 2023)
2. [eHåndbok - Initiere ernæringsbehandling - oral, enteral og intravenøs ernæring til pasienter med risiko for reernæringssyndrom \(RS\)](#) (oppdatert 2025)
3. [eHåndbok - Underernæring, forebygging og behandling, inneliggende pasienter](#) (oppdatert 2023)
4. [Råd om kosthold ved ulike diagnoser og sykdomstilstander - Helsedirektoratet](#) (2023, nasjonal faglig råd)
5. [Forebygging og behandling av underernæring - Helsedirektoratet](#) (2024, nasjonalfaglig retningslinjer)
6. [Svangerskap og etter fødsel - Helsedirektoratet](#) (2025, nasjonal faglig råd)
7. Smith, J. A., & Fox, K. A. (2025). [Nausea and vomiting of pregnancy: Treatment and outcome - UpToDate](#) (Nov 06, 2025)
8. Smith, J. A. Fox, K. A., & Clark, S, M. (2025). [Nausea and vomiting of pregnancy: Clinical findings and evaluation - UpToDate](#) (Sep 02, 2025.)
9. [The Management of Nausea and Vomiting in Pregnancy and Hyperemesis Gravidarum \(Green-top Guideline No. 69\)](#) (2024)
10. Quinlan, J. D. (2025). [Nausea and vomiting in pregnancy.pdf](#) (2025)
11. Maslin K, Shaw V, Brown A, Dean C, Shawe J. What is known about the nutritional intake of women with Hyperemesis Gravidarum?: A scoping review. Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol. 2021 Feb;257:76-83. doi: 10.1016/j.ejogrb.2020.12.003. Epub 2020 Dec 10. PMID: 33360613. [What is known about the nutritional intake of women with Hyperemesis Gravidarum?: A scoping review](#) (2021)
12. [Moberg T, Van der Veeken L, Persad E, Hansson SR, Bruschetti M. Placenta-associated adverse pregnancy outcomes in women experiencing mild or severe hyperemesis gravidarum - a systematic review and meta-analysis. BMC Pregnancy Childbirth. 2023 May 24;23\(1\):375. doi: 10.1186/s12884-023-05691-6. PMID: 37226133; PMCID: PMC10207696.](#)

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis			Side: 6 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Metoderapport

AVGRENSNING OG FORMÅL	
1	Overordnede mål for VP: Hensikten med VBP-en er å sikre at pasienter med kvalme får optimal behandling og lindring av sykepleietjenesten i spesialisthelsetjenesten.
2	Hvem gjelder VP for (populasjon, pasient): Pasienter med hyperemesis gravidarum.
INVOLVERING AV INTERESSETER	
3	Navn, tittel og arbeidssted på medlemmer av arbeidsgruppen som har utarbeidet VP-en: Revidert og inkludert litteratursøk 2026: Sinem Dila Ufacik, Fagutviklingssykepleier gynekologisk avdeling Sørlandet Sykehus Revidert og overført til ICNP 2023: Kristin Toppe Nansen, fagutviklingssykepleier gynekologisk avdeling Bærum sykehus. Overført til ICNP 2020: Annika Brandal, SSHF (innleie HSØ) og Sidsel R. Børmark HSØ Arbeidsgruppe ICNP prosjekt veiledende planer med ICNP i EPJ: Marianne Torbjørnsen OUS, Lisa Beate Johansen HN og Karine Fjeld Johansen SiT. Revidert utgave 2018: Silje Hermanrud, fagutviklingssykepleier i Avdeling for gynekologisk kreft, Kreftklinikken, OUS. Kristin Woldstad, fagutviklingssykepleier, Avdeling for transplantasjonsmedisin, Klinikk for kirurgi, inflammasjon og transplantasjon, OUS. Karianne L. Grønseth, fagutviklingssykepleier, Ortopedisk avdeling Ullevål og KDS-kordinator i Ortopedisk klinikk, OUS. Første utgave: Trine Stavseth, Spesialsykepleier nyfødt-intensiv, Kvinne- og barneklubben, RH, OUS. Silje Hermanrud, fagsykepleier, Kvinne- og barneklubben, RH, OUS.

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis			Side: 7 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	<p>Mina Dybdal, Fagsykepleier nyremedisinsk avdeling, Medisinsk klinikk Ullevål, OUS.</p> <p>KDS – gruppen, regional EPJ ved OUS.</p>
4	<p>Synspunkter og preferanser fra målgruppen som VP-en gjelder for:</p> <p>Revidert og inkludert litteratursøk 2026:</p> <p>Erfaringsbaserte kunnskapen er tatt med hensyn til. Men ingen direkte rådgivning med pasienter/pasientgruppen.</p> <p>OUS:</p> <p>Det er tatt hensyn til arbeidsgruppens egne erfaringer med pasientgruppen ved utarbeidelse av VBP-en. Ingen pasientrepresentanter i arbeidsgruppen.</p> <p>VBP-en er sendt på høring til Ida Steen, KDS-koordinator i Medisinsk klinikk, OUS og Anne Marit Tiller,</p> <p>DIPS kontakt for KIR og TAKO, Klinisk sykepleiespesialist, Lovisenberg Diakonale Sykehus.</p>
METODISK NØYAKTIGHET	
6	<p>Kriterier for utvelgelse av kunnskapsgrunlaget er:</p> <p>Revidert og inkludert litteratursøk 2026:</p> <p>Oppsummert forskning (kliniske oppslagsverk, nasjonale retningslinjer og råd, kunnskapsbaserte fagprosedyrer og systematiske oversikter).</p> <p>Disse er oppdatert og konkrete problemstillinger som gir en god oversikt over temaet.</p> <p>2020:</p> <p>Overført til ICNP med utgangspunkt i versjonen fra 2018. Arbeidsgruppen hadde i første overføring ikke lagt ved referanser på planen, dette er gjort av Annika Brandal i ettertid.</p> <p>Alle referansene i referanselisten er ikke brukt i planen, det er ikke brukt i planen fra OUS heller, dette må vurderes ved neste revisjon.</p> <p>Revidert utgave 2018:</p> <p>Se egne vedlegg om PICO-skjema og søkestrategi. Søk ble utført av bibliotekar på medisinsk bibliotek ved universitetet i Oslo september 2018. Det ble søkt i et begrenset antall databaser og det ble først og fremst søkt etter systematiske oversikter, retningslinjer og prosedyrer, men også enkeltstudier og pasientinformasjon ble funnet. Litteraturen ble lest av hvert av medlemmene i arbeidsgruppa og gått igjennom i plenum. Litteraturens relevans ble vurdert ut fra kunnskapspyramiden og medlemmene i arbeidsgruppens kliniske erfaring med pasienter med kvalme.</p> <p>Første utgave:</p>

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis			Side: 8 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	<p>Tidligere utarbeidede VBP på kvalme ble gjennomgått. Ernæring og kvalme, utarbeidet i 2009. Graviditet og kvalme, utarbeidet i 2007. Kvalme i forbindelse med kirurgi, utarbeidet i 2006 og 2009. Generell kvalme, utarbeidet i 2007, 2008 og 2009. 1 VBP ble innhentet fra Sykehuset innlandet HF, 1 innhentet fra Sykehuset Østfold HF, 1 stk. innhentet fra Sykehuset i Vestfold HF. 3 VBP ble innhentet fra Oslo Universitetssykehus HF. Disse ble videre sammenfattet til ett dokument. Videre ble det undersøkt hvorvidt det forelå andre prosedyrer eller retningslinjer knyttet til VBP om kvalme nasjonalt, noe det ikke gjorde.</p>
7	<p>Styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnlaget:</p> <p>Revidert og inkludert litteratursøk 2026:</p> <p>Styrke: innsnevret søke til konkret problemstilling som er hyperemesis. Funnet oppsummert forskning om tematikken.</p> <p>Revidert utgave 2018:</p> <p>Styrke: Det er gjort et omfattende søk av bibliotekar med utgangspunkt i PICO-skjema utarbeidet av arbeidsgruppen. På denne måten får vi med alt som finnes av litteratur om temaet kvalme.</p> <p>Svakhet: Temaet kunne vært avgrenset til utløsende årsak, for eksempel svangerskapsrelatert kvalme og oppkast, og dermed fått avgrenset litteratursøk og spisset tiltak og forordninger.</p> <p>Første utgave:</p> <p>Ikke foretatt nytt PICO-søk for oppdatering. Styrken ligger i erfaringsbaserte og til dels kunnskapsbaserte VBP fra alle foretak i regionen. Den er gjennomgått og kvalitetssikret/konsensus i lokal KDS-gruppe OUS og regional VBP-gruppe mars 2014.</p>
8	<p>Det fremgår tydelig hvordan anbefalingene henger sammen med kunnskapsgrunnlaget:</p>
9	<p>VP er blitt vurdert internt/eksternt av relevante fagressurser (tittel, navn, arbeidssted):</p> <p>Revidert og inkludert litteratursøk 2026:</p> <p>OUS: VP er sendt til høring til aktuelle fagfelt, og tilbakemeldingene er vurdert og tatt stilling til av forfatter/e.</p>
ENDRINGER OG ANSVAR	
10	<p>Endringer siden forrige versjon:</p> <p>Revidert og inkludert litteratursøk 2026:</p> <p>Med utgangspunkt i nytt kunnskapsgrunnlag og erfaringer fra arbeid i klinikk har man justert tiltak og forordninger i denne planen. Flere av forordningene er blitt samlet og spesifisert med tiltak.</p>

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis			Side: 9 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	<p>Begrunnelsen er at planen skal bli mer oversiktlig. Et eksempel på endringer i praksis er bruk av Xonvea tabletter mot ekstremt svangerskap kvalmen.</p> <p>Vestre Viken:</p> <p>I perioden desember 2022 til mars 2023 er eksisterende VBP- KDS Hyperemesis (Nanda og Nic) revidert i Vestre Viken.</p> <p>Fagsykepleier Kristin Toppe Nansen ved gynekologisk avdeling Bærum sykehus har tatt utgangspunkt i nasjonal veiledende plan for kvalme og eksisterende VBP- KDS Hyperemesis (Nanda og Nic), og justert den med utfyllende tiltak og forordninger rettet mot hyperemesis. Det er ikke gjort nye litteratursøk i Vestre Viken, men enkelte tiltak og forordninger er lagt til på bakgrunn av norsk veileder i gynekologi, erfaringsbasert kunnskap, e-håndbok og lokale prosedyrer.</p> <p>Punkt 3-7 i metoderapporten er hentet fra RVP kvalme.</p> <p>Er blitt sett over av fag og forskningsleder Hege Kvikne Skogsletten og avdelingsleder Kristine Feragen.</p>
11	<p>Tidsplan og ansvarlige personer for oppdatering av VP-en er:</p> <p>Planen godkjennes for 3 år, ansvarlig for neste gjennomgang/revidering er aktuelt fagfelt i Sørlandet Sykehus.</p>

Dokumentasjon av litteratursøk for VBP – Hyperemesis 2026

Til søk for VBP utfører vi søk i de basene som er beskrevet nedenfor, dette etter avtale med Klinisk Dokumentasjon Sykepleie (KDS) - DP Løsning Regional EPJ.

Vi søker i et begrenset antall databaser, de fleste er kilder for oppsummert forskning. I databasene som også inneholder enkeltstudier – eks. Medline: vil vi søke først og fremst etter systematiske oversikter og/eller etter artikler publisert i diverse nordiske sykepleietidsskrifter, se kommentar ved disse basene under.

Problemstilling	Hvordan kan sykepleiere behandle og lindre kvalme hos hyperemesis pasienter på sykehus
Bibliotekar som utførte/veiledet søket:	Sonja May Amundsen, Medisinsk bibliotek, Sørlandet Sykehus Kristiansand, tlf 38073830, sonja.may.amundsen@sshf.no

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis				Side: 10 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHf: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Kontaktperson/avd.	Sinem Dila Ufacik, sinufa@sshf.no , Kirurgisk Avdeling 3c SSK
Dato for søk:	20/01- 2026
Navn VBP	Hyperemesis

Database/ressurs:	eHåndboka OUS (fokus på de kunnskapsbaserte fagprosedyrene) (obligatorisk)
Dato for søk:	20/01-2026
Søkehistorie:	Søkt på begrepene: hyperemesis, kvalme.
Treff:	eHåndbok - Kjemoterapiindusert kvalme og oppkast - medikamentell behandling (oppdatert 2023) eHåndbok - Initiere ernæringsbehandling - oral, enteral og intravenøs ernæring til pasienter med risiko for reernæringsyndrom (RS) (oppdatert 2025) eHåndbok - Underernæring, forebygging og behandling, inneliggende pasienter (oppdatert 2023)

Database/ressurs:	Nasjonale faglige retningslinjer, veiledere, prioriteringsveiledere og pakkeforløp fra Helsedirektoratet
Dato for søk:	20/01-2026
Søkehistorie:	Søkt på begrepene hyperemesis, kvalme, svangerskap, væske, ernæring, elektrolytter
Treff:	Råd om kosthold ved ulike diagnoser og sykdomstilstander - Helsedirektoratet (2023, nasjonal faglig råd) Forebygging og behandling av underernæring - Helsedirektoratet (2024, nasjonalfaglig retningslinjer) Svangerskap og etter fødsel - Helsedirektoratet (2025, nasjonal faglig råd)

Database/ressurs:	UpToDate
Dato for søk:	20/01-2026
Søkehistorie:	Søk på begrepene nausea and vomiting in pregnancy
Treff:	Smith, J. A., & Fox, K. A. (2025). Nausea and vomiting of pregnancy: Treatment and outcome - UpToDate (Nov 06, 2025) Smith, J. A. Fox, K. A., & Clark, S, M. (2025). Nausea and vomiting of pregnancy: Clinical findings and evaluation - UpToDate (Sep 02, 2025.)

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis			Side: 11 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	Retningslinjer: The Management of Nausea and Vomiting in Pregnancy and Hyperemesis Gravidarum (Green-top Guideline No. 69) (2024)
--	---

Database/ressurs:	Best Practice
Dato for søk:	20/01-2026
Søkehistorie:	Søkt på begrepp , hyperemesis, nausea
Treff:	Quinlan, J. D. (2025). Nausea and vomiting in pregnancy.pdf (2025)

Database/ressurs:	NICE Guidance (UK)
Søkehistorie:	Søkt på begrepp hyperemesis, nausea pregnancy, nutrition,
Dato for søk:	20/01-2026
Treff:	Ingen relevante nye treff

Database/ressurs:	Helsebibliotekets retningslinjesamling
Søkehistorie:	Sett gjennom emnegruppe gynekologi og fødsel+ søkt på begrepene kvalme gravide, hyperemesis, brekninger
Dato for søk:	20/01-2026
Treff:	Ingen nye relevante treff

Database/ressurs:	Socialstyrelsen, Nationella riktlinjer (SE)
Søkehistorie:	Sette gjennom områder gynekologi. Søkt på begrep illamående, næring, graviditet næring
Dato for søk:	20/01-2026
Treff:	Ingen relevante treff

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis				Side: 12 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Database/ressurs:	Sundhedsstyrelsen, Nationale kliniske retningslinjer (DK)
Søkehistorie:	Søk på begrep hyperemesis
Dato for søk:	20/01-2026
Treff:	Anbefalinger for svangreomsorgen (2022)

Database/ressurs:	Center for kliniske retningslinjer (DK)
Søkehistorie:	Søkt på begrep hyperemesis, kvalme, ernæring, oppkast
Dato for søk:	20/01-2026
Treff:	Ingen relevant treff

Database/kilde	Embase <1974 to 2026 January 26>		
Dato for søk	28/1-2026		
Søkehistorie eller fremgangsmåte	#	Query	Results from 28 Jan 2026
	1	hyperemesis/ or hyperemesis gravidarum/	4,098
	2	Hyperemesis.tw,kw.	3,703
	3	1 or 2	5,183
	4	exp pregnancy/	877,278
	5	pregnan*.tw,kw.	908,904
	6	4 or 5	1,215,268
	7	3 and 6	3,669
	8	limit 7 to "systematic review"	133
	9	limit 8 to ("remove clinical trial (clinicaltrials.gov) records" and yr="2018 - Current")	89
	10	guideline*.tw,kw.	965,844
11	7 and 10	188	

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis			Side: 13 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	12	limit 11 to ("remove clinical trial (clinicaltrials.gov) records" and yr="2018 - Current")	116
	13	limit 12 to (conference abstract or conference paper or "conference review")	39
	14	12 not 13	77
	15	14 not 9	60
	<p>Link: Click to run search The above Jumpstart will only work for users who have access to this specific database.</p>		
Kommentare	<p>Systematic review</p> <p>Stephanie M., Laura V., Linh F.K., Celia B., Jean X., Charlotte X.-D. Features of nausea and vomiting in pregnancy as predictive factors of post-partum depression: a systematic review. BMC Pregnancy Childbirth 2025;25(1):no pagination. doi:10.1186/s12884-025-07976-4</p> <p>Gazal A., Scarf V., Kay-Smith C., Gidaszewski B., Chua S., Levett K. What are the costs associated with nausea and vomiting in pregnancy and hyperemesis gravidarum? A systematic review. BMC Pregnancy Childbirth 2025;25(1):no pagination. doi:10.1186/s12884-025-07921-5</p> <p>Choi S.-J., Choi S., Kim D.-I. Acupuncture and Herbal Medicine for Nausea and Vomiting in Pregnancy: An Overview and Quality Assessment of Systematic Reviews. Int. J. Womens Health 2025;17:1343-1361. doi:10.2147/IJWH.S512247</p> <p>Stathi D., Lee F.N., Dhar M., et al Diabetic Ketoacidosis in Pregnancy: A Systematic Review of the Reported Cases. Clin. Med. Insights: Endocrinol. Diabetes 2025;18:no pagination. doi:10.1177/11795514241312849</p> <p>Vinnars M.-T., Forslund M., Claesson I.-M., et al Treatments for hyperemesis gravidarum: A systematic review. Acta Obstet. Gynecol. Scand. 2024;103(1):13-29. doi:10.1111/aogs.14706</p> <p>Dean C.R., Nijsten K., Spijker R., O'Hara M., Roseboom T.J., Painter R.C. Systematic evidence map of evidence addressing the top 10 priority research questions for hyperemesis gravidarum. BMJ Open 2022;12(9):no pagination. doi:10.1136/bmjopen-2021-052687</p> <p>Albazeer E., Almahmoud L., Al-Rshoud F., et al Ondansetron versus metoclopramide for managing hyperemesis gravidarum: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. Turk. J. Obstet. Gynecol. 2022;19(2):162-169. doi:10.4274/tjod.galenos.2022.1436770443</p> <p>Lavecchia M., Chari R., Campbell S., Ross S. Ondansetron in Pregnancy and the Risk of Congenital Malformations: A Systematic Review. J. Obstet. Gynaecol. Can. 2018;40(7):910-918. doi:10.1016/j.jogc.2017.10.024</p> <p>Retningslinje</p>		

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis			Side: 14 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHf: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	Erdal H., Holst L., Heitmann K., et al Guidelines for Treatment of Hyperemesis Gravidarum and Implementation in Clinical Practice in Norway: A Descriptive Study. Int. J. Clin. Pract. 2024;2024:no pagination. doi:10.1155/2024/8830099
--	--

Database/ressurs:	CINAHL																																
Dato for søk	28/1-2026																																
Søkehistorie:	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>#</th> <th>Query</th> <th>Limiters/Expanders</th> <th>Results</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>S1</td> <td>(MH "Hyperemesis Gravidarum")</td> <td>Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity</td> <td>756</td> </tr> <tr> <td>S2</td> <td>XB hyperemesis</td> <td>Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity</td> <td>988</td> </tr> <tr> <td>S3</td> <td>S1 OR S2</td> <td>Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity</td> <td>1,225</td> </tr> <tr> <td>S4</td> <td>(MH "Pregnancy+")</td> <td>Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity</td> <td>251,413</td> </tr> <tr> <td>S5</td> <td>XB <u>pregnan*</u></td> <td>Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity</td> <td>183,458</td> </tr> <tr> <td>S6</td> <td>S4 OR S5</td> <td>Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity</td> <td>312,945</td> </tr> <tr> <td>S7</td> <td>S3 AND S6</td> <td>Limiters - Publication Date: 20180101-20260131; Publication Type: Systematic Review Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity</td> <td>18</td> </tr> </tbody> </table>	#	Query	Limiters/Expanders	Results	S1	(MH "Hyperemesis Gravidarum")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	756	S2	XB hyperemesis	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	988	S3	S1 OR S2	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	1,225	S4	(MH "Pregnancy+")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	251,413	S5	XB <u>pregnan*</u>	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	183,458	S6	S4 OR S5	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	312,945	S7	S3 AND S6	Limiters - Publication Date: 20180101-20260131; Publication Type: Systematic Review Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	18
#	Query	Limiters/Expanders	Results																														
S1	(MH "Hyperemesis Gravidarum")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	756																														
S2	XB hyperemesis	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	988																														
S3	S1 OR S2	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	1,225																														
S4	(MH "Pregnancy+")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	251,413																														
S5	XB <u>pregnan*</u>	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	183,458																														
S6	S4 OR S5	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	312,945																														
S7	S3 AND S6	Limiters - Publication Date: 20180101-20260131; Publication Type: Systematic Review Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Proximity	18																														
Kommentarer:	Ingen relevante treff																																

SYSTEMATISK OVERSIKTER

Database/ressurs:	The Cochrane Library
Dato for søk:	20/1-26
Søkehistorie:	ID Search Hits #1 MeSH descriptor: [Nausea] explode all trees 7293 #2 MeSH descriptor: [Vomiting] explode all trees 6960

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis			Side: 15 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	#3 MeSH descriptor: [Hyperemesis Gravidarum] explode all trees 93 #4 (hyperemes*s or nausea or vomit*):ti,ab,kw (Word variations have been searched) 73804 #5 #1 or #2 or #3 or #4 73826 Begrenset fra 2018-2026
Treff:	Cochrane Reviews: Total treff 776 – deretter filtrert på Topic: Pregnancy & childbirth 28 treff Clinical Answers: 8 Ingen relevante treff

Database/kilde	Epistemonikos
Dato for søk	28/1-26
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Advanced Search. Søkt i «Title OR Abstract»: <p>Søk 1 generelt:</p> <pre>(title:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit))) OR abstract:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit))) AND (title:(pregna*) OR abstract:(pregna*))</pre> <p>Søk 2 Innsnevring væske og elektrolittbehandling:</p> <pre>(title:(title:(title:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit))) OR abstract:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit)))) AND (title:(pregna*) OR abstract:(pregna*)) OR abstract:(title:(title:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit))) OR abstract:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit)))) AND (title:(pregna*) OR abstract:(pregna*)) OR abstract:(title:(title:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit))) OR abstract:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit)))) AND (title:(pregna*) OR abstract:(pregna*)) OR abstract:(title:(title:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit))) OR abstract:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit)))) AND (title:(pregna*) OR abstract:(pregna*)) OR abstract:(title:(title:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit))) OR abstract:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit)))) AND (title:(pregna*) OR abstract:(pregna*)) OR abstract:(title:(title:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit))) OR abstract:(title:(hyperemess OR nausea OR vomit) OR abstract:(hyperemess OR nausea OR vomit)))) AND (title:(Fluid OR sodium OR dehyd* OR electrolyt*) OR abstract:(Fluid OR sodium OR dehyd* OR electrolyt*))</pre>
Antall treff	Broad Synthesis (19) Systematic review (125) begrenset deretter SR med siste 5 årene
Kommentarer	Broad Synthesis: Maslin K, Shaw V, Brown A, Dean C, Shawe J. What is known about the nutritional intake of women with Hyperemesis Gravidarum?: A scoping

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis				Side: 16 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHf: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	<p>review. Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol. 2021 Feb;257:76-83. doi: 10.1016/j.ejogrb.2020.12.003. Epub 2020 Dec 10. PMID: 33360613.</p> <p>What is known about the nutritional intake of women with Hyperemesis Gravidarum?: A scoping review (2021)</p> <p>Systematic review:</p> <p>Jayawardena R, Majeed S, Sooriyaarachchi P, Abeywarne U, Ranaweera P. The effects of pyridoxine (vitamin B6) supplementation in nausea and vomiting during pregnancy: a systematic review and meta-analysis. Arch Gynecol Obstet. 2023 Oct;308(4):1075-1084. doi: 10.1007/s00404-023-06925-w. Epub 2023 Jan 31. PMID: 36719452.</p> <p>Rondanelli M, Perna S, Cattaneo C, Gasparri C, Barrile GC, Moroni A, Minonne L, Lazzarotti A, Mansueto F, Mazzola G. A Food Pyramid and Nutritional Strategies for Managing Nausea and Vomiting During Pregnancy: A Systematic Review. Foods. 2025 Jan 23;14(3):373. doi: 10.3390/foods14030373. PMID: 39941966; PMCID: PMC11817518.</p> <p>Væskebehandling og elektrolyttovervåking :</p> <p>Moberg T, Van der Veeken L, Persad E, Hansson SR, Bruschetti M. Placenta-associated adverse pregnancy outcomes in women experiencing mild or severe hyperemesis gravidarum - a systematic review and meta-analysis. BMC Pregnancy Childbirth. 2023 May 24;23(1):375. doi: 10.1186/s12884-023-05691-6. PMID: 37226133; PMCID: PMC10207696.</p> <p>Hyperemesis behandling og komplikasjoner:</p> <p>Gerede A, Stavros S, Moustakli E, Potiris A, Orgianelis I, Zikopoulos A, Drakakis P, Domali E, Eleutheriades M, Nikolettos N. Hyperemesis in Pregnancy: Complications and Treatment. Med Sci (Basel). 2025 Aug 14;13(3):132. doi: 10.3390/medsci13030132. PMID: 40843754; PMCID: PMC12372004.</p>
--	--

Database/ressurs:	Folkehelseinstituttet - rapporter og trykksaker
Dato for søk:	28/1-26
Søkehistorie:	Søkt på begrepene: hyperemesis, kvalme, svangerskap, oppkast, ernæring, elektrolytt, væske, gravid, brekninger
Treff:	Ingen relevante treff

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Hyperemesis			Side: 17 Av: 18
Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

PICOSKJEMA VEILEDENDE PLAN

Veiledende Plan:			
Skjemanummer:			
Kontaktperson(er):			
Epost:			
Problemstilling formuleres som et presist spørsmål. Spørsmålet skal bestå av følgende deler:			
Patient/problem Hvilke pasienter/tilstand/sykdom dreier det seg om? Hyperemesis pasienter	Intervention Hvilken intervensjon/eksposisjon dreier det seg om? Overvåking og behandling	Comparison Hva sammenlignes intervensjonen med?	Outcome Hvilke resultat/effekt er av interesse? Utskrivningsklar
Fullstendig spørsmål: Hvordan overvåke og behandle innlagte hyperemesis pasienter?			
Hva slags type spørsmål er dette?		Er det aktuelt med søk i Lovdata etter relevante lover og forskrifter?	
Effekt av tiltak ☐ Diagnose ☐ Etiologi ☐ Erfaringer ☐ Prognose ☐ Effekt av tiltak		☐ Ja ☐ Nei	
Hvilke søkeord er aktuelle for å dekke problemstillingen?			
Bruk engelske ord, og pass på å få med alle synonymer. Del opp søkeordene etter hva som gjelder/beskriver pasienten, intervensjonen/eksposisjonen, sammenligningen og utfallet.			
P Person/pasient/problem	I Intervensjon/eksposisjon	C Evt. sammenligning	O Resultat/utfall
Kvalme	SUKK score		

Dokument-id: I.1.1.7.4-50	Utarbeidet av: Vestre Viken: Lokaltilpasset SSHF: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Fagansvarlig: Sinem Dila Ufacik, fagsykepleier 3C SSK	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Mikkel Peter Høiberg	Revisjon: 1.00
------------------------------	--	---	------------------------------	--------------------------------------	-------------------

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Nausea, vomiting	Elektrolyttovervåking		
Nedsatt matlyst	Vurdering av urinstatus- ketoner		
Risiko for obstipasjon	Ernæringsvurdering		
Risiko for underernæring	Reernæringsyndrom		
Gravide- pregnancy	Nutrition		
Inpatient	Kost og drikkeliste		
Risiko for frykt for å være til belastning	ONEWS Intravenøs væske Overvåking av vekt Vurdering av frykt for å være belastning Henvisning til gyn pol		